

ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Social Responsibility of School Under Bangkok

Metropolitan Administration

ศรีทรงพล ศรีฤกษ์

Srisongphon Sriroek

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

E-mail: srisongphon@yahoo.com

Received June 30, 2022; Revised December 1, 2022; Accepted March 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครซี และ มอร์แกน ได้จำนวน 205 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 2 คนประกอบไปด้วย ได้แก่ 1) ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และ 2) ครูผู้รับผิดชอบต่องานความสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 410 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม (2) การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน และ (3) ปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้รับยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม; โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The research aimed to determine: 1) the components of social responsibility of schools under Bangkok Metropolitan Administration and 2) the confirmation on the components of social responsibility schools under Bangkok Metropolitan Administration. The population of this research were 437 schools. The sample size consisted of 205 schools, which was determined by the Krejcie and Morgan sample size estimation tables. There were 2 respondents from each school which included 1) director and 2) teachers who were in charge of community relations, with a total of 410 respondents. The research Instruments used to collect the data were semi-structured interview, opinionnaire, questionnaire. The descriptive statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis and content analysis. The findings of this study were as follows: 1. The components of social responsibility of schools under Bangkok Metropolitan Administration consisted of three components which were; (1) organizing activities for the community and social development (2) teaching self-reliance skills to students and (3) cultivate in students' ethics and integrity 2. The confirmation on the components of social responsibility schools under Bangkok Metropolitan Administration of 3 factors were verified to meet with accuracy standards, propriety standards, feasibility standards and utility standards.

Keywords: Social Responsibility; School Under Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

สังคมโลกในยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีการพัฒนาและมีความก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์มากกว่าในยุคสมัยที่ผ่านมา ทั้งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา ทำให้การดำเนินธุรกิจเปลี่ยนรูปแบบจากการยึดผลิตภัณฑ์เป็นศูนย์กลางไปเป็นรูปแบบที่มีการยึดผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้ผู้ผลิตหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างคุณภาพองค์กรให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยยึดหลักการพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จและเติบโตอย่างยั่งยืน มิใช่การดำเนินการที่มุ่งเน้นเฉพาะกำไรสูงสุดขององค์กรแต่เพียงอย่างเดียว แต่องค์กรต้องเรียนรู้ที่จะสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ตอบแทนสังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อาทิ ปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ เป็นต้น (สราวุธ โพธิ์บุรุษพงษ์, 2564) ทำให้องค์กรธุรกิจหันมาทบทวนบทบาททางด้านธุรกิจที่มีส่วนสร้างให้เกิดปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการให้

ความสำคัญกับประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) ต่างออกมาเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจต้องดำเนินงานโดยไม่หวังเพียงแค่ผลทางการเงินหรือการปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญและรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ อีกด้วย

สำหรับประเทศไทยแนวคิด “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร” (Corporate Social Responsibility: CSR) เริ่มเป็นที่รู้จักในปี พ.ศ. 2542 โดยอิทธิพลขององค์กรจากประเทศตะวันตก และมีความแพร่หลายมาเรื่อย ๆ โดยพัฒนาการในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา พบว่า การขับเคลื่อนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในประเทศไทยมีความเข้มแข็งมากขึ้น เห็นได้จากจำนวนสถาบันหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ส่งเสริมในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมสัมมนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การมอบรางวัลให้กับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

ดังนั้น เรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรทั่วโลกรวมทั้งองค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทยให้ความสนใจ ทั้งในองค์กรธุรกิจและองค์กรภาครัฐ ไม่เว้นแม้แต่ในสถาบันการศึกษา เนื่องจากการดำเนินกิจการขององค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนล้วนส่งผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องหันมาให้ความสำคัญและกลายเป็นแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการขององค์กรที่ส่งผลเชิงบวก ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งส่งผลต่อชื่อเสียงขององค์กร ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าอันจะนำไปสู่การดำเนินงานที่ยั่งยืนขององค์กรต่อไป (Elving, 2013)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นพหุองค์ประกอบ
2. ผลการยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ มีความเป็นประโยชน์ได้

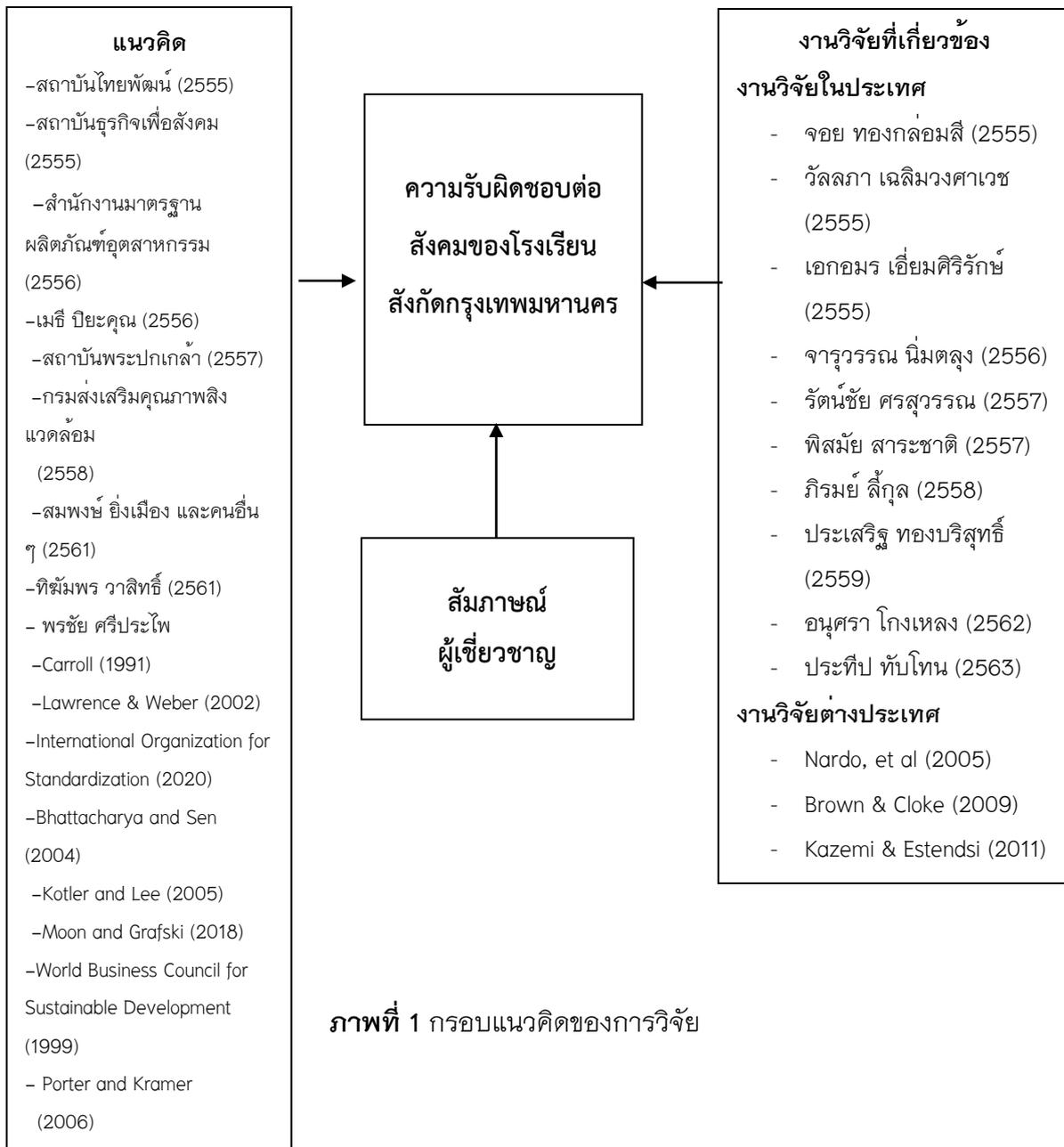
การทบทวนวรรณกรรม

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งคือต้องมีความรับผิดชอบต่อสูงทั้งในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความ

รับผิดชอบต่อสังคมเพราะความรับผิดชอบต่อของบุคคลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่และอุดมการณ์ของบุคคลนั้นเสมอ กล่าวคือเมื่อบุคคลมีสถานภาพและบทบาทแตกต่างกันในแต่ละสถานภาพบุคคลนั้นก็ย่อมจะมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อคู่กับสถานภาพและบทบาทนั้น ๆ เสมอและการที่บุคคลปฏิบัติภาระหน้าที่ด้วยความตั้งใจและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ และพร้อมที่จะรับผลดีและผลเสียในการกระทำของตนก็จะทำให้บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจิตสำนึกที่ดี ด้วยเหตุนี้ความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเรื่องสอดคล้องกับภาระหน้าที่จิตสำนึกและอุดมการณ์เสมอ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด จากแนวคิดจากองค์กรต่างๆ แยกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่แบ่งพื้นที่เป็น 50 เขต ประชากร คือ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 437 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ถูกสุ่มมาเป็นตัวอย่าง จากจำนวนทั้งสิ้น 437 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 205 โรงเรียน สุ่มโดยการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครเป็น 6 กลุ่มเขต ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และ 2) ครูผู้รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 410 คน จำแนกตามกลุ่มรายละเอียดจำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเขตแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนในประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มเขตของกรุงเทพมหานคร

กลุ่ม	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล		รวม
			ผู้บริหาร (คน)	ครูที่รับผิดชอบ งานสัมพันธ์ ชุมชน (คน)	
1. กรุงเทพมหานครกลาง	41	19	19	19	38
2. กรุงเทพมหานครใต้	58	26	26	26	52
3. กรุงเทพมหานครเหนือ	46	22	22	22	44
4. กรุงเทพมหานครตะวันออก	131	62	62	62	124
5. กรุงเทพมหานครเหนือ	91	43	43	43	86
6. กรุงเทพมหานครใต้	70	33	33	33	66
รวม	437	205	205	205	410

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างนี้จะนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด 2) แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ได้จากการนำข้อมูลที่ได้จากจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มาสังเคราะห์ตัวแปรและพัฒนาเป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานความสัมพันธ์กับชุมชน 1 คน โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น

2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา และ 4) ตำแหน่ง โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นการตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับ 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) 3) แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ (factor confirmatory form) เป็นแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ ตอนที่ 2 แบบยืนยันผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณายืนยันผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และเป็นประโยชน์ได้ (Utility)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม (2) การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน (3) การปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร ซึ่งผู้วิจัยทำการสกัดปัจจัย (Factor Extraction) ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ใช้การสกัดองค์ประกอบ (factor extraction) ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principle component analysis: PCA) ที่มีการหมุนแกนปัจจัยแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีการหมุนแกนองค์ประกอบแบบแวนแมกซ์ (varimax rotation) เพื่อให้ความแปรปรวนของค่าน้ำหนักภายในองค์ประกอบเดียวกันมีค่ามากที่สุด และการกระจายตัวของค่าน้ำหนักมากที่สุด ทำให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรมีความชัดเจนยิ่งขึ้นในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งข้อตกลงเบื้องต้นในการกำหนดเลือกองค์ประกอบสำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้เกณฑ์ดังนี้

1. มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นไปตามที่ แฮร์และคณะกล่าวว่า น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (practically significant)

2. มีค่าไอเกน (eigenvalues) ที่มีค่ามากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของไคเซอร์ (Kaiser's criterion)

3. มีตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบจำนวนตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปเมื่อพิจารณาตามข้อตกลงดังกล่าวพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 3 องค์ประกอบและมีค่าไอเกน (eigenvalues) มากกว่า 1 ขึ้นไปโดย 3 องค์ประกอบ ที่เป็นไปตามเกณฑ์ ประกอบด้วย ตัวแปรจำนวน 38 ตัวแปร รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบค่าความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Total Variance Explained

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative % Variance	Total	% of Variance	Cumulative % Variance
1	45.688	35.694	35.694	13.878	10.842	10.842
2	7.212	5.634	41.328	8.636	6.747	17.589
3	2.627	2.052	43.380	6.317	4.935	22.524

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีค่าความแปรปรวนหรือค่าไอเกน (eigenvalues) ที่มีค่ามากกว่า 1 ขึ้นไป ได้จำนวนองค์ประกอบ(component)

ทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบ ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance) ระหว่าง 2.052 – 35.694 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative percent of variance) เท่ากับร้อยละ 43.380 ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบได้ร้อยละ 22.524 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.511 – 0.790 เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปร 16 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.525 – 0.790 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 13.878 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 10.842 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (cumulative percent) เท่ากับ 10.842 องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวนตัวแปร 8 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.516 – 0.634 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 8.636 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 6.747 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (cumulative percent) เท่ากับ 17.589 องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวนตัวแปร 5 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.511 – 0.674 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 6.317 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 4.935 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (cumulative percent) เท่ากับ 22.524

ตารางที่ 3 องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบที่	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
1	16	0.525 – 0.790
2	8	0.516 – 0.634
3	5	0.511 – 0.674
รวม	29	0.511 – 0.790

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปร 16 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.525 – 0.790

องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวนตัวแปร 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.516 – 0.634

องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวนตัวแปร 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.511 – 0.674

รวมจำนวนตัวแปรทั้ง 29 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.511 – 0.790

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อทราบองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงคือ สถิติวิเคราะห์ตัวประกอบ (factor analysis) ประเภท การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยจัดกระทำข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทดสอบความเหมาะสม ความเพียงพอ และแมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซึ่งพิจารณาจากสถิติทดสอบสองค่า คือ

1.1 ค่า KMO (Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy) โดยดูค่า KMO ที่มีค่าเท่ากับ 0.920 (เข้าใกล้หนึ่ง) และมีค่ามากกว่า 0.5 หมายถึงขนาดกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสม

1.2 ค่าที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ของ Bartlett's Test of Sphericity;

Ho: ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครไม่มีความสัมพันธ์กัน

H1: ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กัน

โดยพิจารณาจากค่า Chi – Square และการมีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 (Sig ≤ 0.05) ว่ายอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 4 ค่า KMO and Bartlett's Test of Sphericity

Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy	.952
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	39697.744
df	8128
Sig	.000

จากตารางที่ 4 พบว่าค่า KMO (Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.952 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 128 ตัวแปรของความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นข้อมูลที่มีความเพียงพอและมีความเหมาะสม สามารถใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ระดับดีมาก ทั้งนี้เพราะค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบในลักษณะเดียวกัน คือ ค่า Chi – Square = 39697.744 ค่า significance = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 ซึ่งแสดงว่าค่าแมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 128 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันทำให้ข้อมูลนี้นำไปวิเคราะห์ตัวประกอบ (factor analysis) ได้

2. ผลการวิเคราะห์การยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลข้อค้นพบ คือ องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้นำมายืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการประเมินโดยใช้แบบยืนยันองค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในวงการศึกษาาระดับสูงของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง (Accuracy) ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่เป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ เพื่อความชัดเจนและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 2) การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน และ 3) การปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นพหุองค์ประกอบทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกำลังได้รับการตอบรับจากองค์กรต่าง ๆ เนื่องจากสังคมมีความคาดหวังว่าจะช่วยเป็นเครื่องมือที่สร้างกลไกใช้ควบคุมการดำเนินงานได้ ดังนั้นเพื่อรักษาสมดุลระหว่างผลกำไรความรับผิดชอบต่อประชาชน และความรับผิดชอบต่อโลกให้ดำรงอยู่อย่างสมดุล จึงทำให้แนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคมที่องค์กรต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงและถือเป็นแนวปฏิบัติสำคัญประการหนึ่งในการบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่หลักใน

การจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนทุกระดับได้นำแนวความคิดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เข้ามาสู่สถานศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนโดยขับเคลื่อนนโยบายนี้ลงไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อวางรากฐานของสังคมไทย โดยการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยต่อไป ในอนาคตการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม กำลังเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการดำเนินงาน และนำไปใช้ขับเคลื่อนในสถานศึกษา โดยสร้างความตระหนัก หนุนมั่งให้มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมในเชิงบูรณาการควบคู่กับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรโดยนำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมาปรับใช้ในการบริหารเพื่อช่วยสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ นิ่มตลุง (2556) ความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ในประเทศไทย ในองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการยึดหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งยังมิงงานวิจัยของของรัตน์ชัย ศรสวรรณ การบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กล่าวไว้ในองค์ประกอบที่สอดคล้องกันคือ ธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน ดังนั้นองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม จึงต้องมีความหลากหลาย แตกต่างกันในบางครั้งอาจต้องใช้ความคิดส่วนตัว ประสบการณ์ ทักษะและความชำนาญ วิสัยทัศน์ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน ปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร ปลูกฝังการเป็นพลเมืองที่ดีภายในองค์กร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน รวมถึงการให้ความรู้ทางการเมืองแก่นักเรียน ซึ่งจากองค์ประกอบที่ได้สามารถอภิปรายผลในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการจัดการศึกษาโดยบูรณาการความรู้ และทักษะจากการศึกษาที่ผู้เรียนมีอยู่ หรืออาจได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งมีรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย โดยให้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้อ และทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี พร้อมกับมีการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ จารุวรรณ นิ่มตลุง (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ในประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ในประเทศไทย ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2) การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม (3) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ (4) การพัฒนา

ทักษะชีวิต (5) การดำเนินงานจิตตภาสิบาล (6) การจัดการสิ่งแวดล้อม และ (7) การยึดหลักธรรมมาภิบาล

2) รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชาร์ตเตอร์ ในประเทศไทยเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดยประกอบด้วย การจัดการกิจกรรมเพื่อสังคม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนาทักษะชีวิต การดำเนินงานจิตตภาสิบาล การจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงการยึดหลักธรรมมาภิบาลซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญ และ 3) การยืนยันรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชาร์ตเตอร์ ในประเทศไทย พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์และถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัยดังกล่าว อีกทั้งยัง สอดคล้องกับ ภิรมย์ ลีกุล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิจัยพบว่า) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การรับรู้ประเด็นทางสังคม การให้บริการต่อสังคม การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ในสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน การสร้างจิตอาสาต่อสังคม รวมถึงการจัดการ การศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคม 2) ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาค ตะวันออกที่พัฒนามาจากองค์ประกอบหลัก ประกอบไปด้วย 6 ตัวบ่งชี้หลักและ 19 ตัวบ่งชี้ย่อย 3) ผลการ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาค ตะวันออก ยังสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า X² เท่ากับ 154.41 df. เท่ากับ 131 p-value เท่ากับ .079 GFI เท่ากับ .950 CFI, NFI เท่ากับ 1 และ RMSEA มีค่าอยู่ระหว่าง .05-.08 ดังเช่น มาตรฐาน ISO 26000 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมใน องค์การได้ทุกรูปแบบอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในภาครัฐหรือเอกชน องค์การที่แสวงหากำไรหรือไม่ แสวงหากำไร รวมถึงในภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม การบริการ การศึกษา สาธารณสุข ชนสง หรือ อื่น ๆ นอกจากนั้น ยังสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาด้วย ซึ่งมาตรฐาน ISO 26000 ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่าเป็นความรับผิดชอบต่อ ขององค์กรในผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ และกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร (รวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการ) ที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการแสดงออกอย่างโปร่งใสและมีจริยธรรม ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงการสร้างสุขอนามัย และสวัสดิการที่ดีกับสังคม คำนี้ถึงความ คาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย และปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 2 การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญใน กระบวนการบริหารและความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาอีกประการหนึ่ง การพึ่งพาตนเองในด้ว การเรียนนั้นก็เป็นอีกนโยบายของสถานศึกษาที่กำหนดให้ครูได้จัดการเรียนการสอนในเรื่องของการ พึ่งพาตนเองแก่นักเรียน โดยต้องการที่จะให้นักเรียนแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลที่จะศึกษาเล่า เรียนให้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของตนเองและพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น รวมทั้งรู้จักใช้ความสามารถของตนที่มีอยู่เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำ ส่วนการพึ่งตนเองด้านการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตนให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระแก่ผู้อื่นโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะชัย ศรสุวรรณ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) ธรรมาภิบาล (Organizational governance) 2) สิทธิมนุษยชน (Human rights) 3) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor practices) 4) สิ่งแวดล้อม (Environment) 5) การปฏิบัติที่เป็นธรรม (Fair operation practices) 6) ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer issues) 7) การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาชุมชน (Community involvement and development) ล้วนเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เป็นพฤติกรรมที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ และมีความถูกต้อง ครบคลุมสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการแนวคิดตามกรอบการวิจัย เหมือนกับแนวคิดของ เบ็นสัน และวอลเลอร์ (Benson & Voller) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองนั้นได้รับการสนับสนุนจากแนวคิดการเรียนรู้แบบที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสร้างแรงผลักดันให้ผู้เรียนเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ในโลกยุคปัจจุบันนั้นได้ถูกแยกออกจากแนวคิดที่ครูเป็นผู้ส่งผ่านองค์ความรู้ไปยังผู้เรียนเท่านั้น ซึ่งในขณะเดียวกันผู้เรียนเองก็ต้องสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นด้วย นั่นหมายความว่า เมื่อผู้เรียนเริ่มที่จะสามารถควบคุมการเรียนรู้ของพวกเขาเอง ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน หรือผู้ที่คอยให้คำชี้แนะ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ต้องเป็นฝ่ายเปิดประตูแห่งโอกาสทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และฝึกปฏิบัติภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ ในขณะเดียวกัน ไม่เพียงแต่ผู้สอนที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลักดันให้เกิดการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง แต่ตัวผู้เรียนเองก็ต้องมุ่งมั่นใฝ่คว้าที่จะศึกษาหาความรู้ และมีวินัยตลอดจนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบที่ 3 การปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร ประเทศไทยกำหนดทิศทางทางการปลูกฝังความสุจริตผ่านองค์การทางสังคม โดยมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมสุจริตให้กับประชาชนผ่านองค์การทางสังคมซึ่งประกอบด้วย ครอบครัว องค์การทางศึกษา องค์การศาสนา องค์การชุมชน องค์การธุรกิจ องค์การสื่อมวลชน รวมทั้งองค์การทางการเมืองการปกครอง โดยที่แนวทางการสร้างค่านิยมสุจริตให้กับสังคมไทยสามารถทำได้ด้วยการปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริตให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์การ เนื่องจากด้วยองค์การเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง วัฒนธรรมจึงกำหนดค่านิยม ความเชื่อ อีกทั้งทัศนคติที่ถ่ายทอดสู่บุคคลผ่านกระบวนการทางสังคม จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ มาตรฐาน ISO 26000

ที่กล่าวว่า การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นกับองค์กรจะช่วยให้เกิดประโยชน์มากมายกับองค์กร อาทิเช่น ส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจบนพื้นฐานของความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความคาดหวังของสังคม เพิ่มโอกาส และลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงขององค์กร สร้างชื่อเสียงขององค์กร พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจจากสาธารณะเพิ่มมากขึ้นสร้างสรรค์ให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในองค์กร ปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กร รวมถึงการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและความร่วมมือที่ต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์ขององค์กรกับผู้มีส่วนได้เสีย จะช่วยสร้างมุมมองใหม่ ๆ ให้กับองค์กร อีกทั้งการติดต่อกับผู้มีส่วนได้เสียที่แตกต่างกันไปจะสร้างความภักดี การมีส่วนร่วม และขวัญกำลังใจ รวมถึงการสร้างความปลอดภัย และสุขอนามัยที่ดีให้กับพนักงาน ยังส่งผลในทางบวกให้กับขีดความสามารถขององค์กร ในการสรรหา จูงใจและรักษาพนักงานขององค์กร สามารถช่วยให้เกิดการประหยัดจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การใช้พลังงาน และน้ำที่ลดลง รวมถึงปริมาณของของเสียที่ลดลง ปรับปรุงความน่าเชื่อถือ ความเป็นธรรมของธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การปฏิเสธการคอร์รัปชัน บ้องกัน หรือลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยสอดคล้องกับ ประเสริฐ ทองบริสุทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 1) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ 2) ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย 3) ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม และ 4) ความรับผิดชอบต่อด้านสาธารณะประโยชน์ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของจอย ทองกล่อมสี ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล มีผลการวิจัยพบว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ชุมชน พันธกิจ สังคม และธรรมาภิบาล ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ Input – Process – Output วัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบัน พันธกิจ และความต้องการของสังคม ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ เรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การดูแลแก้ปัญหาชุมชนและสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 7 ตัวบ่งชี้ 3) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม 9 ตัวบ่งชี้ 5) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 13 ตัวบ่งชี้ 6) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 10 ตัวบ่งชี้ 7) จริยธรรมทางวิชาการ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ดังกล่าว ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้สำหรับการวางแผนเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันได้ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาร่างยุทธศาสตร์การดำเนินการบนพื้นฐาน 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ กำหนดค่าน้ำหนักตามความเหมาะสม มีการตรวจติดตามภายใน และจัดทำรายงานการดำเนินงาน ด้านความ

รับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป และยังคงคล้องกับแนวคิดของพอร์เตอร์ และ คราเมอร์ (Porter and Kramer, 2006) ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรอยู่ 4 แนวคิด โดยให้น้ำหนักกับความรับผิดชอบต่อสังคมในมุมมองที่แตกต่างกันดังนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมตามมุมมองด้านจริยธรรม (Moral Obligation) เป็นการเรียกร้องให้องค์กรปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการกระทำสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของสังคมอย่างเคร่งครัด ถือเป็นมุมมองหลักที่องค์กรส่วนใหญ่ยึดถือ 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมตามมุมมองด้านความยั่งยืน (Sustainability) เป็นการเรียกร้องให้องค์กรรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมและชุมชน นับเป็นสิ่งที่องค์กรพยายามบรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว โดยการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคม หรือทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ จึงเป็นการวัดความสำเร็จขององค์กรจากผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม หรือที่เรียกว่า “Triple Bottom Line” ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่นอกเหนือจากการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส การจ้างงานอย่างเป็นธรรม และการเคารพในสิทธิมนุษยชน นั้นหมายถึงองค์กรต้องพยายามใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด พร้อมทั้งร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างเต็มกำลังความสามารถ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมตามมุมมองด้านฉันทานุมัติในการดำเนินธุรกิจ (License to Operate) มีที่มาจากแนวคิดที่ว่า “องค์กรจะดำเนินธุรกิจได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจากภาครัฐ ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกราย” มุมมองนี้นำเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด เนื่องจากชี้แนะให้องค์กรค้นหาประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกราย แล้วจึงตัดสินใจทำกิจกรรมในทิศทางที่ไม่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อต้าน ส่งผลให้องค์กรตระหนักถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็น และการทำความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคมตามมุมมองด้านภาพลักษณ์ขององค์กร (Reputation) ความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีส่วนช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กรสร้างความแข็งแกร่งแก่ตราสินค้า เพิ่มขวัญกำลังใจของพนักงาน รวมถึงเพิ่มมูลค่าหุ้นขององค์กรในบางองค์กรทำกิจกรรม CSR เพื่อเป็นหลักประกันล่วงหน้าว่า สังคมจะลดการวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้าน หากในอนาคตขององค์กรต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติที่ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยจากสังคม การทำกิจกรรม CSR จึงเป็นไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในระยะยาว พอร์เตอร์ และ คราเมอร์ (Porter and Kramer) เห็นว่า องค์กรได้รับประโยชน์จากมุมมองนี้น้อยมาก อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับความรู้สึก ความคิดเห็น และความพึงพอใจของบุคคลภายนอกองค์กร ดังนั้น กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมตามมุมมองนี้จะไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กรและสังคมโดยรวมอย่างเต็มที่

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการยืนยันองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบตรวจสอบยืนยัน จำนวน 5 คน ผลการตรวจสอบยืนยันพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นพหุองค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 2) การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน และ 3) การปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

องค์ประกอบที่ 1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันว่ามีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งองค์ประกอบนี้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการจัดการศึกษา มีการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายการศึกษาระดับสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลในการบริหารจัดการโรงเรียนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนแบบบูรณาการความรู้ และทักษะจากการศึกษาที่ผู้เรียนมีอยู่ โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ และทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของจอย ทองกล่อมสี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ชุมชน พันธกิจ สังคม และธรรมาภิบาล ลักษณะและขอบข่ายตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ Input – Process – Output วัตถุประสงค์การก่อตั้งสถาบัน พันธกิจ และความต้องการของสังคม ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ โดยเรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การดูแลแก้ปัญหาชุมชนและสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 7 ตัวบ่งชี้ 3) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 6 ตัวบ่งชี้ 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม 9 ตัวบ่งชี้ 5) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 13 ตัวบ่งชี้ 6) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 10 ตัวบ่งชี้ 7) จริยธรรมทางวิชาการ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้สำหรับการวางแผนเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา พัฒนารายยุทธศาสตร์การดำเนินการบนพื้นฐาน 7 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ กำหนดค่าน้ำหนักตามความเหมาะสม มีการตรวจติดตามภายใน และจัดทำรายงานการดำเนินงาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา เฉลิมวงศาเวช (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรอุดมศึกษา มีผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) เป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วโลกได้นำมาใช้เป็นหนึ่งในนโยบายหลักในแง่ของการสร้างกรอบของแนวคิดความรับผิดชอบต่อองค์กรควรมีต่อสังคม ซึ่งการแสดง

ความรับผิดชอบดังกล่าว ส่วนใหญ่เกิดจากความรับผิดชอบต่อผลกระทบทั้งที่เกิดขึ้นแล้ว และที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการดำเนินงานขององค์กรไม่ว่าจะในลักษณะใดต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนรวมถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผู้คนเหล่านั้นไม่ว่าจะในแง่ของการเมืองเศรษฐกิจหรือสังคม ด้วยเหตุนี้ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมขององค์กร จึงนับว่าเป็นพันธกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการสร้างประโยชน์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ผู้คนในทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้แต่ในวงการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นในระดับสากลหรือในระดับประเทศ ล้วนแต่มีความตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้มาเป็นเวลากว่าทศวรรษ จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรจะถูกนำมาปรับใช้เป็นนโยบายหลัก และกลยุทธ์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยแล้ว ยังหมายรวมถึงการวางแผนและการลงมือทำโครงการต่าง ๆ ในหลากหลายด้านเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับข้อตกลงที่ให้ไว้ในนโยบาย ทั้งนี้เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งสังคมที่ดี และน่าอยู่อย่างยั่งยืน แรงจูงใจต่อพนักงานในการพัฒนาองค์กร ความภาคภูมิใจ และความพึงพอใจของลูกค้า การลดต้นทุนการดำเนินงานการลดความเสี่ยงทางธุรกิจและการลดเงื่อนไขหรือข้อบังคับทางกฎหมายต่อองค์กรจึงนับเป็นโอกาสที่ดีต่อธุรกิจประเทศกำลังพัฒนาที่ทำให้กำไร และภาพลักษณ์องค์กรได้รับการยอมรับเป็นที่จดจำ และเป็นการช่วยลดต้นทุนการโฆษณาขององค์กรได้ในระยะยาว

องค์ประกอบที่ 2 การสอนทักษะการพึ่งพาตนเองแก่นักเรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันว่ามีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งองค์ประกอบนี้ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรมีการบริหารจัดการในด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน สอนโดยตรงและสอดแทรกลักษณะการพึ่งพาตนเองให้นักเรียน และการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน โดยจัดเป็นฐานมืองานให้นักเรียนฝึกประสบการณ์ปฏิบัติจริง เป็นการฝึกอาชีพให้กับนักเรียน นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และการพึ่งพาตนเองของนักเรียนส่งผลให้ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การพึ่งพาตนเองในชีวิตประจำวันนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นในชุมชน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน 2) การพึ่งพาตนเองในการเรียน นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการเรียนได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น และ 3) การพึ่งพาตนเองทางจิตใจ เมื่อมีปัญหาในการเรียนหรือการทำงาน นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่ตนเองได้ สิ่งที่จะช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจของนักเรียน คือ ตัวของนักเรียนเอง เมื่อเกิดปัญหาไม่คิดที่จะอ่อนวอนขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ

องค์ประกอบที่ 3 การปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและความสุจริตแก่องค์กร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันว่ามีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยองค์ประกอบนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารจัดการโรงเรียน ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความสุจริตตั้งแต่ยังเยาว์วัยที่เข้ารับการการศึกษา ทั้งนี้คุณธรรมจริยธรรม และความสุจริตเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและสังคม

ต้องการให้มีขึ้นในตัวของผู้เรียนซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมชมชอบและให้การสนับสนุน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามคุณธรรมจริยธรรม และความสุจริตจะประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกัน ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรม และความสุจริตจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนเป็นสิ่งจำเป็นในสังคม ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าจะบังเกิดขึ้นเมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรม และความสุจริต นโยบายสังคมของรัฐบาล มุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งให้คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และความสุจริต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุวรรณ นิมิตสูง (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย ดังผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2) การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม(3) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ (4) การพัฒนาทักษะชีวิต (5) การดำเนินงานจิตตาคิบาล 6) การจัดการสิ่งแวดล้อม และ 7) การยึดหลักธรรมาภิบาล 2) รูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทยนั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ซึ่งประกอบด้วย การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนาทักษะชีวิต การดำเนินงานจิตตาคิบาล การจัดการสิ่งแวดล้อม และการยึดหลักธรรมาภิบาลซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญ และ 3) การยืนยันรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์และถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของคาร์รอลล์ และบุชฮอลท์ซ (Carroll and Buchholtz) ได้เสนอตัวแบบพีระมิตความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ โดยแบ่งความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ ออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้ 1) ความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ (Economic Responsibility) เป็นรากฐานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การที่มุ่งสร้างผลผลิตตามความต้องการของสังคม ได้รับผลตอบแทนกลับมาในรูปของรายได้ เพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้ และมีผลกำไรตอบแทนผู้ถือหุ้น 2) ความรับผิดชอบด้านกฎหมาย (Law Responsibility) เป็นเงื่อนไขของสังคมที่ควบคุมไม่ให้องค์การมุ่งทำกำไรเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับสังคม ทำให้องค์การต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ของพื้นที่ที่องค์การตั้งอยู่ 3)ความรับผิดชอบต่อสังคมจริยธรรม (Ethic Responsibility) องค์การธุรกิจควรปฏิบัติในสิ่งที่สังคม ชอบ ถูกต้อง เป็นธรรม และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดจริยธรรม และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคมเสียสละเพื่อสังคม (Philanthropy Responsibility) องค์การต้องเป็นพลเมืองที่ดีในการช่วยเหลือและปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้แก่มุมชน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่เป็นองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรนำผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ไปศึกษาในรายละเอียด และใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจระดับนโยบาย

2. สนับสนุนบุคลากรในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่สัมพันธ์ในองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารนโยบายและสามารถสะท้อนปัญหาในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติทุกขั้นตอน และสามารถนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร จึงเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคตดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบนโยบายในด้านการบริหารสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากองค์ประกอบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบและพัฒนาโรงเรียนสังกัดสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

จอย ทองกลมสี. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล (ดุष्ฎิณีพนธ์ครุศาสตรดุष्ฎิณีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จารุวรรณ นิมิตสูง. (2556). ความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ในประเทศไทย (ดุष्ฎิณีพนธ์ปรัชญาดุष्ฎิณีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประทีป ทับโพน. (2563). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน สังกัดเทศบาล (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุष्ฎิณีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ประเสริฐ ทองบริสุทธิ, คักดา สถาพรวงษา และเนติ เฉลยวาเรส. (2560). โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, 11(2), 324 –340.
- พิสมัย สารชาติ. (2557). ผลกระทบของประสิทธิผลความรับผิดชอบต่อสังคมทางการบัญชีที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 33(1), 164–174.
- ภิรมย์ ลีกุล. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดุขฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตน์ชัย ทรสุวรรณ. (2557). การบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดุขฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. (2554). *เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. (2556). *เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม*. กรุงเทพฯ: Meb's Pick.
- อนุศรา โกงเหลง. (2562). ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 567.
- เอกอมร เขียมศิริรักษ์. (2555). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนกวดวิชาเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม* (ดุขฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Elving, W.J.L. (2013). Scepticism and corporate social responsibility communication: The influence of fit and reputation. *Journal of Marketing Communication*, 19(4), 1–16.
- Kotler, P. and Lee, N. (2005). *Corporate social responsibility: Doing the most good for your Company and your cause*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Swider, M.G. (2013). *ISO 26000 corporate social responsibility dimensions and employee engagement: a quantitative investigation* (Ph.D. of Philosophy). School of Business and Technology, Capella University.